Štev. 9. V Ljubljani 8. novembra 1888. Leto III.

OBRTNIK

Političen in strokovnjašk list za obrtni stan.

„Obrtnik“ izhaja 8. in 24. dne vsacega meseca in velja celo leto s pošiljanjem na dom vred 3 gld. — Za pol leta 1 gld. 50 kr. — Za četrt leta 75 kr. Posamične številke 15 kr. — Uredništvo in Upravništvo Preširnov trg št. 3 — Naročnina in inserati sprejemajo se tudi v „Narodni Tiskarni“ Gospodske ulice št. 12. — Dopisi in poročila sprejemajo se v slovenskem i nemškem jeziku. — Inserati se računajo 3stopna vrsta za 1krat 4 kr. za večkrat ceneje.

Ljubljana, 7. novembra 1888.

Šest let je vže minulo, odkar se je po prizadevanju nekaterih obrtnikov v našem glavnem mestu ustanovilo društvo, ki bi imelo po izgledu obrtnih društev v druzih pokrajinah zastopati in pospeševati interese in pravice našega domačega obrtništva. Politični boji za narodne pravice prouzročili so, da se za razvoj domače obrti in produkcije dotlej nihče ni posebno brigal, in zato nastala je mej našim obrtništvom pogubonosna nebrižnost za svoje lastne stanovske interese in pravice. Kako malo se je kedo pečal z obrtništvom v minulih letih, to nam najjasneje predočuje pomankanje obrtnega društva do leta 1882., ko so imele skorej vse avstrijske pokrajine enaka društva vže mnogo desetletij!

To zamudo popraviti bi se tedaj imelo pri nas z ustanovo „Kranjskega obrtnega društva“, ki bi imelo po podružnicah raztegniti svoje delovanje po celi deželi in postati veljavno in merodajno središče vsega kranjskega obrtništva.

A koliko se je ta prevažni namen društva dosedaj izvršil, hočemo nekoliko pregledati, če pri tem raziskavanju tudi odkrijemo rano na truplu lastnega stanu.

V prvo nam je konštatovati, da se mej obrtništvom po deželi dosedaj za to društvo še nihče zmenil ni, tako da je ostalo omejeno le na Ljubljano. Kako škoduje pomankanje mejsebojne zveze obrtništva po deželi, dokazuje nam pa jako žalostni prizor iz sedanje dobe. Vsled znanih dogodeb, ki bi v svojih posledicah popolno zatrle zadnje ostanke naše samostojnosti nasproti veliki industriji, pridružilo se je tudi „Kranjsko obrtno društvo“ onemu neizogibnemu koraku, da je v ponižni prošnji na presvitlega vladarja razjasnilo potrebe našega stanu proseč pomoči na Najvišjem mestu! Naše društvo ni gledalo na stroške, žrtovalo je mnogo v ta namen in vsi slovenski časopisi podpirali so res dobrohotno ta korak. A navzlic vsemu temu oglasil se ni dosedaj jeden sami obrtnik iz dežele z ponudbo, da bodo preskrbel nekaj podpisov za „prošnjo na cesarja!“

Mej tem ko smo nabrali v Ljubljani blizo tisoč podpisov, nimamo jih za ta prevažni korak iz cele ostale kranjske dežele niti petdeset!

Obrtništvo na Kranjskem je pač zaostalo. Konservativna, dežela kakor je naša, biti bi morala prva izmej drugih, ki imajo mej sabo dejanskih protivnikov obrtni reorganizaciji, kar pri nas dosedaj vendar ne nahajamo. Ponudila se je obrtništvu roka v pomoč, a nihče se je ne prime. Apatija in brezupnost podere mej našim obrtništvom vsako početje, vsaki napor!

Res je sicer, da tudi našemu središču primankuje one delavnosti in agitacije, ki po sili pripomore do vspeha; da se je od te strani mnogo premalo delovalo. Naše obrtno društvo še vedno ni dospelo do prvega koraka na oni poti, po kateri hodijo enaka društva po druzih deželah.

Vsled pomanjkanja delavnih močij ni bilo društvu mogoče pečati se intenzivno z izvršitvijo po pravilih si postavljenega cilja. Društvo ne šteje mej svojimi člani nijednega izmej neobrtniških krogov. Kar je dosedaj delovalo in storilo, bili so le napori za očividne gmotne interese ljubljanskih rokodelcev. Za druge idejalne namene, ki bi povzdignili veljavo in samozavest celega stanu, ne najde društvo tudi mej ljubljanskim obrtništvom potrebnega materijala.

Slučaji, kakoršne smo opažali v slednjem času pri nekaterih sejah in zborovanjih, pokazali so nam pa v novič, kako daleč je še naše obrtništvo ostalo zadej na onem potu, ki mu ima priboriti veljavo mej drugimi stanovi in mu zboljšati duševni in gmotni položaj.

Lehkomišljeno podira eden in drugi pretežavni pričetek resnemu delu. Brez principa in podlage vihramo sem ter tja. Duhovi razburjajo se pri najmanjši stvarici; — mirna, stvarna, možata in resna razprava postaja od tistega časa sem, ko je društvo na liberalni način odprlo vrata brezizjemno vsem tovarišem, čedalje redkejša! Je li čuda, če omahujejo pri tacih prizorih možje, ki vže leta in leta svoje skromne moči in pičlo odmerjeni čas posvečujejo koristim svojega stanu? Morejo imeti li prav tisti, ki vedno trdijo, da obrtniki nismo sposobni za sodelovanje v javnem življenju? Odgovornost zamogoči poraz vsemu našemu prizadevanju za povzdigo socijalne in politične veljave celega stanu imeli bodo oni, ki svoje lastne nejasne nazore in napore na znajo podrediti principijalnim pegojem občnega napredka.

O državnem proračunu.

Kedor se izmej obrtovalcev in rokodelcev spominja one zlate dobe pred krahom, ki je sledil mejnarodni svetovni razstavi na Dunaji in primerja ž njo sedanjo dobo; ta vé, kako velikanska razlika v prislužku je nastala od takrat. Ona doba „narodnogospodarskega razcvitja“ v Avstriji povzdignila je epohalno vrednost in ceno dela in udarec, kateri ji je sledil po krahu, je bil tak, da smo se tolažili le stem, da poraz prometu ne bode dolgo trajal in da se boljši časi kmalu zopet povrnejo. Tedanji finančni minister Depretis sam je izrekel tolažbo, „da bode kmalo bolje, — a minulo je od takrat nad 15 let, brez da bi se bilo isto prorokovanje vresničilo.

Ni nam sedaj namen opisovati vzroke in posledice one v narodno gospodarskem oziru sleparske dobe; ki je bila več ali manj posledica obrtne svobode; a razjasniti hočemo našim bralcem, kake ogromne korake na višje je naredila naša država v svojih dohodkih od istih časov, ko so se zmanjšali dohodki produktivnih stanov.

Državne potrebščine rastejo od leta do leta. Navzlic vednemu povikševanju davkov pak smo imeli vsako leto deficit, ki se je po navadi pokrival z novimi dolgovi.

Letos šele oznanil je finančni minister Duna-

Listek.

Rokodelci in zadruge (Zünfte).

Ponatis iz matične knjige „Ljubljanski meščanje v minulih stoletjih“ spisal Ivan Vrhovec, c. kr. gim. profesor. Ljubljana 1886.

(Dalje)

Seveda za količkaj zvežbanega rokodelca zdelovanje mojsterskih dél ni bila prav nobena težava. V tem oziru si nam ni treba delati Bog vé kacih preširnih mislij. Mojstersko delo mizárjev je bila šahova deska, vložena od dvojnega, različnega lesá. Barvar je moral razumeti barvati črno, rudeče, zeleno in plavo. Sinovi mojstrov pak so bili celó tega oproščeni in pri njih je tudi že zadostovalo, ako so bili samó dve leti na tujem.

Pádarje in ranocelnike sta izpraševala dva ali trije doktorji, kajti, kakor smo že omenili, spadalo je po nazorih minulega stoletja, celó do Jožefa II., tudi zdravništvo v rokodelstvo. Pádarji, to je ljudje, ki so brili in česali ljudí, puščali jim, rezali kurja očesa in imeli zánje kopéli na razpolaganje, bratili so se v jedni in isti zádrugi z ranocelniki in nediplomovanimi zdravniki. Njihovo socijalno stališče je bilo takó, kakor čevljársko ali krojaško, če ne celó še menj čestno. Leta 1784. pak je razglasil cesar Jožef II. ranocelstvo za prosto umetnost, ki ne bodi kakor doslej rokodelstvo. To umetnost so smeli odslej dalje zvrševati vsi izprašani ranocelniki, ki so se vadili v kaki bôlnici ter se mogli izkazati z izpričevali, ne da bi se jim bilo treba vpisati v kako zádrugo ali da bi si morali najeti kako brilnico. Prej torej je bila brilnica za ranocelnika neizogibljiv pogoj, od leta 1784. dalje pak ranocelniki brilnic, kopélij, pomočnikov in učencev celó imeti niso smeli. Ta obrt je pridržal cesar le brílcem, t. j. pádarjem v ožjem pomenu besede.

Leta 1785. je bilo v Ljubljani osem ranocelnikov; dva izmed njih sta imela pravico pomagati tudi pri poródih. Od tačas niso vsprejeli nobenega ranocelnika več med meščane, če se ni izkazal z diplomo, dobljeno na kacem vseučilišči. Po novem zakonu je moral pádar pri preskušnji dokazati, da umé obezávati zlomljene noge in rane na glavi, da umé zopet uravnávati izpahnene ude, da je véšč zdraviti speklíno in rane po sunku ali ubodeni, da zná pripravljati gorke in mrzle kopéli in léčiti še druge bolezni.

Pádarski mojster pak ni imel prebiti le te izkušnje, ampak izgotoviti vrhu tega še neko mojstersko delo, toda kako, ne vémo povédati. Ako se mu to ni posrečilo, plačati je moral zavoljo lehkomiselnosti svoje in prevzetnosti dvajset tolarjev globe.

Jednake denárne kazni so nalagali tudi šušmárjem in mojstrom-skaze pri drugih rokodelstvih, ako so jih zalotili.

Zdaj šele, ko se je komu mojstersko delo posrečilo, vsprejet je bil lehko kot mojster v zádrugo. Ker pa je bilo pri nekaterih zádrugah število mojstrov omejeno, prosil je marsikdo zastonj za vsprejemvánjo toliko časa, da se ni izpraznilo kako mesto. Mnogo truda je moral torej prebiti tisti, ki je postal mojster; zadnji akt te tragedije se je vršil s plačevanjem mojsterske takse v zádružno skrinjo. Pri nekaterih rokodelstvih je bila precéj visoka. Mesárji, pekárji in krznárji so plačevali po sto goldinarjev, kovači po petinsedemdeset, mizárji in sodárji po šestdeset, trgovci po šestdeset do osemdeset, klobučárji, čevljárji, jermenárji, vrvárji in sedlárji po petdeset; zidárji, kamnoséki in bukvovezi po štirideset do šestdeset itd.

Ta denar je ostajal v zádružni skrinji. Ž njimi so pokrivali razne zádružne troške, plačevali n. pr. maše in pogrebe za umrše zádružnike, omišljevali si sveče o procesiji sv. Rešnjega Telesa, ali pak so

jevski v državni zbornici, da bode za leto 1889 država shajala z dohodki in da ostane celo 169.459 gld. prebitka.

Če bi se obistinilo da od sedaj za naprej potrebščine države ne bi presegale več njenih rednih dohodkov, potem bi smeli upati; da smo z povikševanjem davkov pri kraji; ter da nam bode moč brezskrbno pečati se z zboljšanjem lastnih dohodkov, neboječim se novih davkov.

Mnogo jih je sicer, ki nimajo prave vere v proračunu najstavljene številke, no mi ne spadamo k financialnim ženijem; ne bodemo si tedaj glave belili s stvarjo, ki bode o svojem času itak tudi nam jasna postala. Zanimivo je le to, kako da je država prišla do tega, da je vravnala svoje dohodke tako da zadostujejo potrebščinam.

Nekoliko številk razjasnilo nam bode to najbolje.

	milijonov
1869 l. znašal je proračun potrebščin okroglo	320
1889 pa znaša	**539**
v 20 letih povikšali so se tedaj stroški za	219
Pred 20 leti imeli smo državnega dolga	2712
sedaj imamo dolga okolu	3500
Za plačevanje obresti za državni dolg potrebovalo se je leta 1868	106
„ 1878	123
„ 1888	148

Da dobi država pokritje svojih ogromnih potrebščin, ki znašajo za bodoče leto **539** milijonov, pride povprek računjeno na slehernega iz mej 24 milijonov avstrijskih državljanov plačati v direktnih in indirektnih davkih $22^1/_2$ gold. Družina obstoječa iz peterih osob plača povprečno 112 gld. na leto.

Za leto 1888 proračunjen je bil še primanklaj nad 21 milijonov gold., da pa v bodoče leto ne bode več primanklaja omogočili bodo naslednji večji dohodki vsled povikšanja davkov, in sicer bode donašal več:

davek na špirit	19.179,800
„ „ sladkor	2.957,500
podraženje tobaka	2.667,500

vse skupaj tedaj nad 24 milijonov.

Naši poslanci privolili so v namen, da se spravijo dohodki in izdajki države v ravnotežje vse te nove in ogromne davke, in res je sedaj za bodoče leto odpravljen običajni deficit. Ker jih tedaj enake skrbi ne bodo več mučile, nadejati se je nam; da bodo obrnili vso svoje pozornost in delavnost povzdigi ljudskega duševnega in gmotnega blagostanja. Vsaj tako bi moralo biti!

Stanovanjsko vprašanje za nepremožne.

„Revue des deux Mondes“ objavil je članek z naslovom: „Hiša delavčeva“, ki obsega mnogo zanimivega in poučnega. Na Dunaji, v Londonu, Berlinu, Parizu, z jedno besedo v vseh velicih mestih je stanovanjsko vprašanje za delavce velike važnosti. Če bi se rešilo, bi se s tem tudi mnogo pospešila rešitev socijalnega vprašanja samega. Če se v Londonu govori o bedi delavskih stanovanj, kako bi se temu v okom prišlo, ste dve imeni, ki se pred vsem omenjata, M. Peabody in Mis Octavia Hill. Prvi, ki je kot revn mladeneč leta 1812. stopil v neko veliko trgovino v Ameriki, je bil obljubil, če bode kedaj bogat, bode vse pridobljeno imenje podaril ubogim. Z nenavadno nadarjenostjo in z veliko energijo se mu je posrečilo, da je pridobil si neizmerno bogastvo in držal je besedo. Ko je v Ameriki 55 milijonov frankov porabil za dobrodelne namene, šole itd., prišel je v Anglijo, kjer je 1869. leta umrl in zapustil dvanajst milijonov frankov za zgrajenje zdravih in nedragih stanovanj za revno prebivalstvo. Oskrbnik te oporoke sezidal je v sredi Londona 18 skupin hiš, ki imajo 4551 stanovanj, v katerih stanuje nad 18.000 osob. Vsled dobrodušnosti M. Peabody-ja in ker so hiše priprosto in praktično zidane, se soba more oddati poprek za 130 frankov (65 gld.) na leto, za kar namreč težko dobiš boljšo svetlo čumnato, navadno pa le temno luknjo.

V manjej meri, pa še nižjo najemnino dosezajoč, deluje Mis Octavia Hill, ki kupuje stare, večkrat že pol podrte stare hiše, je prezidava ter zares z neutrudljivim žrtovanjem in zares materno skrbjo skrbi za njih prebivalce.

Poleg tega je pa v Londonu še več društev, ki zasledujejo podobne smotre in tako je bilo mogoče 146.800 osobam preskrbeti zdrava in lepa stanovanja, seveda neznatni uspeh za mesto, ki šteje 4 milijone prebivalcev in se slednje njega pomnoži za 70.000 duš.

Znamenit, morda jedini izgled dosedaj, kaj more lastna inicijativa, dal se je v Orleansu. Leta 1879 osnovala sta dva zidarja brez vsega kapitala s pomočjo nesebičnih oseb akcijsko društvo v nominalnej vrednosti z 200.000, v resnici pa le z 700.000 frankov glavnice. Izdala sta 769 delnic po 500 frankov in s posojili, katere sta dobila že na začetek zgradbe, sezidala sta 265 hiš, v vrednosti dveh milijonov, ki so se prodale, predno so bile sezidane.

Najbolj poučen in praktičen vzgled, kaj je mogoče storiti z združenimi močmi, vidimo v Lyonu. Za eden sijajni uspeh se je najbolj zahvaliti marljivosti in previdnosti gospodov Magini, Apgarel Gillet in Parmezel. Ko so natančno pregledali najnajrevnejše in najbolj obljudene dele mesta, prepričali so se, da pomanjkanje in dragina stanovanj v Lyonu ni dosti manjši nego v Parizu; povprek 120 frankov stane soba v Lyonu in 150 do 180 frankov, če je temna čumnata zraven, pa v Parizu. In družba, katero so osnovali in vedeli ti gospodje, sezidala je pet štirinadstropnih hiš, ki imajo po 60 stanovanj. Stanovanja imajo povprek po tri sobe, kuhinjo in ognjišče, mehka tla in pomalane papirnate tapete, dvor je asfaltovan in prevlečen z žicami (dratovi) za obešanje in sušenje perila, hiše so razsvitljene s plinom. Te hiše stale so le 177.350 frankov, temelj po 27 frankov meter in konstrukcijo v nadstropjih po 42 frankov kvadratni meter (v Parizu računa se 100 frankov). Ta nenavadno nizka cena je omogočila, da se stanovanja oddajajo lahko po jako nizkej ceni, povprek po 75 frankov na leto. Stanovanja so se seveda lahko oddala in od avgusta 1877 že v vseh prebivajo ljudje. Zguba najemnine bila je dosedaj neznatna, glavnica nosi po tri odstotke. Ta uspeh je dal pogum in sedaj se je osnovalo društvo, ki ima milijon glavnice, tako je polovico dala hranilnica, katero je kupilo 7500 metrov sveta, da bode zidalo na njem 20 hiš po vzorci prvih petih.

Idejal onih, ki se pečajo z vprašanjem o delavskih stanovanjih je seveda majhna pritlična hiša z malim vrtom za jedno samo rodbino, katera si jo bode s časom prilastila. Na taka majhna hišica z vrtom ali brez njega pa vendar se vedno manj more misliti in kmalu se ne bodo take hišice več zidale zaradi draginje prostora in stavbenih redov. K nepremožnim razredom ni prištevati samo tovarniškega delavca, temveč tudi malega rokodelca, ki dela samostojno ali pa kot pomočnik, diurniste, podrejene služnike pri večjih družbah, tramvaji, plinu, kočjaže, hlapce, trgovske pomočnike in sploh vse, ki imajo rodbino in na teden služijo od 12 do 20 (7 do 12 gld.) frankov in morejo s to pičlo plačo živeti ženo in otroke. Jasno je, da ne morejo stanovati v majhnih hišicah, tem manj imeti jih in tudi zaradi njih službe ne morejo stanovati daleč od mesta.

Za vse imenovane, še bolj pa za vdove, otroke in za delo nezmožne, ki se morejo živeti z ustanovami, doneski za odgojo, podporo, ki jo dobivajo ali se pa živé s slabo plačanim ročnim delom, je stanovanjsko vprašanje velike važnosti in od njega je zavisna njih gospodarska osoda. Nedraga in zdrava stanovanja, to je, po čemer vsi hrepené, pa žalibog največkrat zastonj. Pod zdravim in nedragim stanovanjem za rodbine petih do osmih osob razumeti se more vsaj svetla in suha soba z dvema oknoma in kuhinjo, v katero se more postaviti še jedno postelj, za 45 do 50 mark (27 do 30 gld.) četrtletno. Pa kako redka so taka stanovanja v velicih, da, še celo v srednjih mestih in kako težko se dobé. Sedaj ima revni delavec preveč otrok in tega ne trpi gospodar ali pa ima premalo pohišja in ne daje dovolj jamstva, da bode plačati mogel. Koncem mora se najemnina za taka boljša stanovanja naprej plačati in kako si hoče mož, ki služi 12 do 20 mark (7 do 12 gld.) na teden, si prištediti najemnino? Kolikokrat morajo se zategadel rodbine po štiri do šest otrok zadovoljiti z jedno temno čumnato, v katerej jedva stójite dve postelji in železna peč. V tem ozkem prostoru morejo spati, kuhati, prati, žena delati na šivalnem stroji, otroci delati šolske naloge, in če imajo sobo in kuhinjo, vzeti še stranske stranke. Kaki viri fizične in moralne bede! Največi zlo v velikem mestu ni toliko, da so stanovanja nezdrava, temveč da so mnogo predraga. Delati se mora na to, da se preskrbé dobra, majhna stanovanja po ceni, če se hoče mnogobrojnemu razredu, o katerem govorimo, omogočiti, da ostane samostojen ter ne bode navezan na podporo, vsaj v navadnih okoliščinah ne.

Osnova in organizacija obrtnih zbornic.

V poslednji številki našega lista smo bili omenili, da nameravajo nekateri nemški poslanci v državnemu zboru predlagati načrt zakona o

---

kupili kako hišo, njivo, travnik itd. Dohodke teh immobiliji so uživali ali najstarejši mojstri ali pa vdóve umrlih mojstrov.

Prejšnji zádružniki so znali boljše gospodariti, kakor novi rod, ki je nakopal obilo dolgá na svoje zádruge. V dolgove so zabredle nekatere zádruge, ker jih je stala potrdítev njihovih zádružnih pravic mnogo denarja; druge so si omišljale dragocene zastáve; zidárska zádruga je imela 3000 gld. dolgá, ker je kupila dve hiši, predno je imela še potrebni denar na bran. Mnogo zádrug pa ni imelo niti imetja, niti dolgóv, tako n. pr. mizárska, lončárska, vožárska, bakroreška, ključárska itd. Nekatera rokodelstva so bila omejena samó na Ljubljano; jedino tù so smeli prodajati zádružniki zdelke svoje. Barvar si je smel omisliti svojo délavnico le v Ljubljani; ako so zasačili koga zunaj na kmetih, zaprli so mu jo in mu pobrali blagó. Pomočnik, ki je ostal pri takem mojstru, veljal je za nepoštega in tudi njega je pozvala zádruga pred sodišče svoje, naj se zagovarja.

Marsikdo je izpolnil sicer vse pogoje, ali vendar ni mogel biti mojster, ker se je razbilo vse njegovo napiranje ob poslednjem pogoji: imeti je moral namreč toliko gotovíne, da je lehko pričel rokodelstvo svoje. Kolika pak bode ta vsota, določevala je zádruga njegovega rokodelstva. Konec minulega stoletja n. pr. je moral imeti barvar najmenj 1500 gld. gotovíne, s katero si je omislil vse potrebno orodje, sicer pa še 2—300 gld., da je mogel zvrševati svoje rokodelstvo.

Število mojstrov je bilo v vsaki zadrugi omejeno. Pádarske svoboščine so določevale, da se v Ljubljani ne sme nahajati v pádarski zádrugi, h kateri so pa pripadali tudi ranocelniki, več pádarjev nego dva in dve brilnici. Lončárske svoboščine iz prve polovice osemnajstega stoletja so poudarjale: „Ker se ne nahaja sedaj v tem knéžjem stólnem mestu Ljubljani več kakor pet mojstrov in pet delavnic našega lončárskega rokodelstva, ostane pri tem številu, dokler bodo ti mojstri občinstvo preskrbljevali z dobrim in vsem potrebnim blagom in se slavni knéžji vladi ne bode zdelo dobro, pomnožiti tega števila.“

Najmnožnejši so bili krojáči (triindvajset mojstrov), in čevljárji (dvaindvajst,) poleg teh je štela pekárska zádruga dvajset, krámarska šestnajst, tkálska petnajst, mizárska dvanajst, krámarska deset mojstrov. Najmenj je bilo dimničarskih, kotlárskih in glavničarskih mojstrov, v vsaki zádrugi le po dva. Ako je bilo le mogoče, branili so se mojstri vsprejeti v zádrugo kakega novega mojstra že zato, ker bi bil deležnik zádružnega imetja in dohodkov njegovih.

Ako se je bližal sejmski dan, bilo je že par dnij poprej po mestu jako živahno. Natanko je bilo, določeno, kdaj so smelí pripeljavati blagó za semenj v mesto. Lončárji, ki se stanovali zunaj Ljubljane, smeli so priti semkaj šele dva dni prej ter ostati po minulem sejmi s svojim blagom največ tri dni, potem pa so ga morali, kolikor ga niso prodali, zopet naložiti na vozé in ga peljati s seboj na dom, sicer se jim je pretilo s kaznijo. Blago na pródaj prinesti je smel vsak lončár, a od hiše do hiše ga ni smel ponujati, niti ga prenašati po cestah in krčmah. Ravno ta prepóved je veljala tudi zunaj na kmetih. Po gradéh ali farovžih okoli ni smel hoditi nihče. Mojstre je vodila prava misel, da bi utegnilé pri tacem ponujanji cene trpeti. Da bi si zagotovili popravo pečij, prepovedováli so si drug druzemu prodajati zidarjem posamezne „módelnice“ za pečí; ako je treba popraviti peč, stóri to lončár, ne zidár. „Módelnice“ prodajati so smeli le kmetom, ki so si ž njimi popravljali pečí samí.

(Dalje prihodnjič).

osnovi posebnih obrtnih zbornic. Danes hočemo priobčiti poročilo o nagibih za to predlogo, ki se glasi:

V trgovskih in obrtnih zbornicah zastopane koristi neso vedno jednáke, temveč se nekoliko razlikujejo, ali pa mnogokrat celo nasprotujejo.

Stališče veletrgovstva in velike industrije je stališče mogočnega kapitala, ki v svojem gospodujočem položaji zahteva popolno osobno svobodo. Mej veletrgovstvo in delavce záklinjeni srednji stan kliče po varstvu obstanka svojega in se mora zatekati k zadružnemu združenju posamičnih sil. Le tako združenje more odpomoči nezadostujočim sredstvom posamičnih obrtnikov ter dati nekako jamstvo za obstanek.

Že 2. poglavje zakona z dné 29. junija 1868 o sestavi obrtnih in trgovskih zbornic že kaže ta razloček, govoreč o veletrgovstvu in velikej obrtniji in to skupino nekako nasproti postavlja ubogim trgovcem in obrtnikom, kateri imajo res jednake interese.

Omenjeni zakon pa zastopstva teh koristi ne ureja samovoljno in nezavisno drug od drugega, temveč združuje zastopnike interesov obojih krogov v jedno zbornico, in posledica tega je, da ima veletrgovstvo in velika obrt prevagajoč vpliv.

Se vendar ne more nazivati nezavisno zastopstvo obrtnih koristij, ako je zavisno od blagonaklonjenosti zborničnih članov, ki imajo drugačne ali celo nasprotne koristi, n. pr. kakor gre za davčno reformo, krošnjarstvo, zadrugarstvo itd., zavisno od blagonaklonjenosti, ki se ravno tako lahko odtegne, kakor se prostovoljno skazuje, katera se pa pač nikdar ne bode razširila do onega samozatajevanja, da bi se v vprašanjih, kjer se interesi ne ujemajo, večina postavila na stališče, ki škoduje nje interesom, ter bi pospeševala koristi male obrtnije.

Temu nedostatku nezavisnega zastopstva koristij male obrtnije odpomoglo bi se, ko bi se osnovale samostojne obrtne zbornice, ki bi vlado, upravo in zakonodavstvo seznanjale z željami, težnjami in nazori onih krogov, katere zastopajo.

Obrtni zakon je s tem, da govori o rokodelskih obrtih, uvel nek razloček mej interesi v obrtnem svetu.

Z zadrugo se je osnovala ali vsaj nameravala korporativna organizacija obrtnikov v varstvo gospodarsstva slabšega.

Žalibog da se zadruge dosedaj še neso povsod osnovale in zlasti v provinciji največ le životarijo vsled mnogovrstnih zaprek, ovirájočih njih uspešen razvoj, ter toliko ne store, kolikor bi morale v interesu obrtnega stanu.

Bistvena zapreka je nedostatek izvedeniškega upliva na namenu ugajajoče snovanje zadrug, ker manjka vaje v samoupravi v obrtnih zadevah in jednotnega vodstva v zagotovilo jednotne izpeljave razdružnega delokroga.

Iz tega sledi, da dosedanjih neuspehov ni toliko zakrivil obrtni stan, temveč tiči njih uzrok le v pomanjkljivej organizaciji, zatorej je treba gledati, da se odpravijo pomanjkljivosti, a ne gre zametavati obrtnega načela gledé na obrtne zadeve.

Da pomagamo opravičenemu prizadevanju rokodelcev po zadružnej organizaciji, nikakor ne mislimo priporočati, da bi se zopet uvele kake srednjeveške naprave; temveč sedanjim razmeram primerna poraba zadružnega načela mora k temu privesti, da obrtni stan tudi uresniči samoupravo, katero mu odkazuje zakon, da se bode pa tudi mogel poslužiti vseh pomočkov asocijacije pri kupovanji in prodajanji, napredka tehnike v proizvajanji sedanjega gospodarskega in prometnega življenja, da se bodo omogočile na ta način posamičnim obrtnikom z zjedinjenjem in skupljenjem posamičnih sil oni pogoji proizvajanja, katere ima kapitalistično močna velika obrt.

Tako urejenje zadrugarstva in jednotna izvržba zaobsežnega delokroga sta velike socijalno-politične važnosti in se je na to obračalo vse premalo pozornosti.

Z uvedenjem zadružnih zvez, katerih združenje z obrtnimi zadrugami bilo bi želeti iz upravnotehničnih uzrokov, odpravilo bi se osamljenje zadruge, ki toliko ovira razvoj zadrugarstva, zagotovil bi se zvedeniški vpliv pri snovanji ali preosnovanji zadrug ter omogočilo bi se jednotno vodstvo in izvrševanje zadružnega delokroga.

Če bi se dal zadružnim zvezam avtoritativni značaj, bi se omogočilo, da bi vsaj nekoliko nadomestili s samoupravo v obrtnih zadevah državne uradnike, ki itak večkrat nemajo dosti pojma za obrtne stvari; z zvezami zadrug bi se osnovala obrtna samoupravna korporacija višjega reda, ki bi bila nekako središče za zadruge in s tem bi bilo zadrugarstvo nekako zaključeno.

Kakor pri občinskej samoupravi, bode tudi pri obrtnem stanu, ki dosedaj ni bil vajen pečati se s svojimi zadevami, vaja v samoupravi, imela nekak odgojilni vpliv za javno življenje ter bode mej obrtniki izgojilo sposobne moči za samoupravo.

Že to je tak etičen dobiček, pred katerim se skrijejo vse pomanjkljivosti v upravi, ki se prikazujejo z začetka, katere je pa treba tem manj poštevati, ker tudi delovanje birokracije v obrtnem delokrogu ni posebno uspešno.

Če bi se obrtne zbornice, kakor predlaga ta predloga, volile iz zadrug, bi bili voljeni le taki člani, ki imajo potrebno zvedenost in skušnjo v obrtnih in, zlasti zadružnih zadevah in uživajo potrebno zaupanje stanovskih sovrstnikov.

Taka sestava pa tudi opravičuje upanje, da bo obrtni stan z lastnim spoznanjem in inicijativo svojih zares poklicanih zastopnihov tudi porabil sredstva, ki mu je dajo obrtne zbornice, da si pomaga sam ter si zboljša obrtne razmere.

Dokler se ne uvede splošna volilna pravica in ostane sistema zastopstva interesov v veljavi, zahteva pravica, da se ta sistema tako razširi in popolni, da se osnujejo obrtne, delavske in kmetijske zbornice poleg obstoječih, v bodoče le za zastopstvo veletrgovine in velike obrti določenih korporacij.

Le potem bode mogoče govoriti ne o jednostranskem, temveč vsem delom pravičnem zastopstvu interesov, ako bodo vse te različne zbornice samostojno in nezavisno od druzih interesnih krogov zastopale svoje lastne koristi, in če bi se kaka nasprotja mej zbornicami poravnavalo v višjem gospodarskem zastopstvu (gospodarskem sovetu), katere bi volile vse zbornice, ki bi li bil kot gospodarski svet za postavodajo velike vrednosti.

Le potem bode mogoče govoriti o pravičnem zastopstvu interesov, če bodo vse prej imenovane zbornice imele primerno volilno pravico v zakonodajne zastope.

Če pa ta predlog ne sega tako daleč, je temu uzrok to, da bi vprašanje o pravičnem gospodarskem zastopstvu se ne potresovalo v prvej vrsti le s stališča politične zgube ali dobička, temveč se zmatralo le za gospodarsko vprašanje, katero bi vse stranke brez predsodkov presojevale, ali vsaj bi se to pričakovati smelo, posebno, če to zadevo še podpirale peticije iz obrtnih krogov.

Z ozirom na vse to stavili, bodo poslanci, ki se zanimajo za obrtne koristi, predlog, da se osnujejo samostojne obrtne zbornice, ki bi bile h kratu zveze zadrug.

Glavne določbe načrta tega zakona priobčili bomo pri drugi priliki in povedali mnenje svoje.

Dopisi.

Iz Ljubljane.

„Obrtne zadruge bodo poskuševalnice naše vrednosti — našega značaja; če se pri tih pokažemo nejedini in slabotni, bode to znamenje vsemu svetu, da je obrtni stan zgubil notranjo moč dospeti kedaj več na boljše stališče.“

Te besede, katere so bile v „Obrtniku“ zazačetkom leta 1884., pridejo mi na misel, ko sedaj po tolikih letih še vedno na istem mestu zaman priporočamo osnovo zadrug, in ko nam treba iskati najbolj prepričevalnih dokazov v to svrho! Čestokrat vže me je navdajala misel, da našega stanu ne bo moč prebuditi, da je čas zamujen, ko bi bil obrtni stan še v samem sebi našel moč v svoje prerojenje!

Ker pa nam je težko izreči konečno sodbo, da je vse zgubljeno — da je trud naš brezuspešen, ter rokodelski stan uničen in smrtno ranjen, leži pod nogami vsakojakih podjetnikov, čakaje, da mu upihnejo zadnji vzdihlej iz pred ust; zategadelj poskušamo še vedno vnovič obuditi življenje mej nami, nadejoč se, da se z zadnjimi močmi poprimemo svoje rešitve! V to svrho priporoča vsak zavestni obrtnik osnovanje zadrug, kajti brez združenja v zadrugo obrtnemu stanu ne vémo pomoči.

Vidi se pa, kakor bi bilo vse proti nam zakleti. Nikdar še, odkar pomnimo, niso bili udarci, katere dobiva rokodelski stan, tolikanj pogosti, tolikanj občutni, kakor sedaj. Kaže se, da tudi nasprotniki ne mirujejo, da jim je volja boriti se z vso strastjo za one posesti, katere so nam vže davno odvzeli. Sreča jim je dosedaj milejša nego nam. Kolikorkrat se je že mali okrtnik pritožil, tolikokrat skoro je pravdo zgubil. Kar veliki kapital zahteva, to dobi. Navzlic vsem omejitvam mu je obrt dandanes prostejši, nego mu je bil kedaj! Čigava bode končna zmaga?

Domače in razne stvari.

(Želja presvitlega cesarja.) Dunajska uradna „Abendpost“ priobčila je pretekli teden ponavljaje, kako veliko vrednost presvitli cesar polaga nato, da se praznovanje njegovega jubileja ne vrši v potrošljivih veselicah, marveč v dobrodeljnih dejanjih; z ustanovami in s podporo revežev in pomoči potrebnih ljudi. Vse šumeče veselice naj tedaj izostanejo, ker posebna voščila dne 2. decembra tudi presvitli cesar odklanja; in bode ljubezen svojih narodov najbolje spoznaval v dobrih in milosrčnih dejanjih.

(Obrtniške pripravljalne šole.) Mestni magistrat doposlal je kranjskemu obrtnemu društvu v pretres in poročevanje prošnjo mestnega šolskega sveta, da se premeni sedanji učilni red šolskemu pouku vajencev tako; da bi slednji mesto o torkih in petkih od ½8.—½9. ure zvečer, obiskovali pripravljalno šolo le enkrat na teden in sicer ob četrtkih od 10.—12. ure dopoludne. Učiteljstvo pričakuje od take premenbe povoljnega uspeha za pouk vajencev, odreka pa sedanjemu večernemu pouku zaželjeni uspeh. To uprašanje je v interesu naših vajencev jako važno; in mnoge pritožbe, katere smo že čuli zaradi večernega pouka vajencev, bile so povsem opravičene in tudi mi se strinjamo s tem, da vajenec po težkem delu celega dne, zvečer od ½8.—½9. ure ni ravno tako duševno razpoložen, da bi mu pouk v glavi ostal. Za one vajence, ki stanujejo v okolici mesta, in teh je mnogo, je posebno o zimskem času ta večerni pouk, ki traje do ½9. ure čisto nepripraven. Tudi se druzih razlogov, katere utegnemo o priliki še navesti, ne majnka, ki govorijo z moraličnega in nravnega stališča proti temu, da so tako mladi dečki po noči brez nadzorstva. Za danes omenimo le stališče obrtnega društva o tej zadevi. Vsled omenjenega dopisa sklicalo se je zborovanje, ki pa je bilo jako pičlo obiskano. Ko se je nekaj obrtnikov oglasilo za to spremenbo; nastali so živahni ugovori proti. Gg. Regali, Čamernik in Škrabec se nikakor ne strinjajo s tem; ker stavbenim obrtnikom baje ni moč pogrešati vajencev le za trenutek po dnevu. G. Regali je rekel, da se mizarstvo brez „fantov„ niti izvrševati ne more in da so stavbeni obrtniki odločno proti temu, da bi se vajenci po dnevi pošiljali v šolo. Vse pojasnenja gospoda predsednika, da leži v interesu obrtniškega naraščanja, če se odstranijo take neprilike, da je 2 uri na teden jako neznatna zamuda; temveč ker so v poletnem času, ko stavbeni obrtniki zunaj delajo, itak par mesecev počitnice itd., bilo je zaman, in zbor razšel se je brez sklepa, ker se predsedništvu ni pravilno zdelo, o tako važni stvari glasovati pri tako pičlo obiskanem shodu. Stvar bode tedaj še enkrat prišla v razpravo in pričakovati je obilnejše udeležbe, da bode poročilo odbora na mestni magistrat izraz mnenja večine tukajšnjega obrtništva bodi si potem že sklep kakršen hoče: Pro ali contra.

(Tukajšna prisilna delavnica) dobi svojega duhovnika. Služba zato je že razpisana z letno plačo 800 gld. poleg stanovanja in kurjave.

(Nedeljsko posvečevanje.) Kedor želi zvediti, kako se izvršuje pri nas postava o nedeljskem počitku; potrudi naj se kako nedeljo popoludne na mestni glavni trg, in vidil bode kako premeteno se nekateri sučejo okoli §§! Kolikor nam znano izvaja se ta postava na Dunaju tako, da se morejo opoludne prodajalnicam zapreti ne le vrata, marveč tudi razstavna okna. Židi si utegnejo pri nas še kaj priučiti!

(Barjani iščejo pomoči). Sešli so se pretekli mesec na sv. Jakoba trgu odposlanci iz barjanskih vasij: Tomišelj, Lipe, Črnavas, Podpeč, Gorice, Brezovica, Bevke, Blatna Brezovica, Sinja Gorica, Borovnica itd., in odpravili so se do gosp. deželnega predsednika, kateri pa ni bil navzoč, da bi ga prosili, naj vender jedenkrat kaj stori za uboge barjane, s tem, da se odstrani Udmatski jez, kateri kakor se je o priliki zadnje povodnji dognalo, vodo več ko za jeden meter zadržuje, tako, da bi sicer zadnjega poplavljenja barja niti ne bilo. Deputacija odšla je potem k c. kr. okrajnemu glavarju Mahkotu, ki njej je obljubil, to zadevo pospeševati. V obče pa nameravajo barjanski prebivalci sklicati tabor, na katerem bodo sklepali o najnujnejših zadevah sosebno o odpravi Udmatskega jezu. Barjani preseliti bi se mogli kam dalje, kajti naši veljaki ne vidijo tako blizu!

(Obrtno društvo v Mariboru) razdelilo bode v proslavo 40letnice cesarjeve pomočnikom, ki so 15—20 let v jedni in isti obrti delali, častne diplome; onim po 20—24 let bronaste — in onim

mej 25 in 30 let sreberne častne svetinje. Razdelitev vršila se bode dné 2. decembra po okrajnem glavarju baronu Hein-u v navzočnosti mestnega župana. Po tej slovesnosti bode društvo pomočnike praznično pogostilo.

— Umirovljeno vojaštvo. Po izkazih vojnega ministerstva je pri nas umirovljenih: 28 feldcajgmajstrov, 17 podmaršalov, 142 generalnih majorjev, 556 polkovnikov, 457 podpolkovnikov, 1478 majorjev, 3829 stotnikov in ritmajstrov, 906 nadporočnikov, 561 poročnikov, 144 avditorjev, 669 vojaških zdravnikov, 157 računovodij, 50 vojaških duhovnikov in 1100 vojaških uradnikov. Vsem tem plačuje se na leto 11,846.000 gld. mirovnine. Poleg teh je pa tudi pri mornarnici lepo število penzijonistov, ki vlečejo vsi skupaj 501.300 gld. na leto. Invalidov je okolu 40.000, ki posamič sicer ne vlečejo mnogo, a vsled svoje množine potrebujejo tudi več sto tisoč goldinarjev.

— Veliki zbor delavcev v Pragi sklenil je resolucijo za upeljavo občne volilne pravice.

— Jubilejska obrtna razstava na Dunaji je zaključena. Posrečila se je tako, da ima par stotisoč dobička, čeravno so znašali stroški nad pol milijona goldinarjev.

— Slavnostni odbor Dunajskega mestnega zastopa sklenil je v proslavo 40letnice založiti ustanovo 100.000 gld. za podporo revnih, brez lastne krivde obubožanih obrtnikov.

— Kontrolna komisija državnih dolgov objavlja, da ima vsled neizmenjanih starih petakov in goldinarjev, ki so se na Bog vé kaki način pogubili, ali pa pozabili izmenjati, štiri milijone goldinarjev dobička. Isto poročilo pravi, da se je zaloga petakov in goldinarjev za slučaj vojske povikšala za 45 milijonov. Stroški za tisek in papir tega denarja pa znašajo 540.000 gold. Leta 1889. izdale se pa bodo nove državne note.

— Socijalno-demokratična stranka v Avstriji sklicala bode koncem decembra na Dunaj občni delavski shod z namenom združenja vseh frakcij te stranke. Vstop bode dovoljen le proti posebnemu vabilu.

— Po novi brambeni postavi, katero je vlada predložila državnemu zboru pričelo se bode novačenje za vojake še le po končanem 21. letu, tedaj za leto pozneje, kakor do sedaj. Židi pišejo, da bode to leto pogoltnilo neštevilne milijone ljudskega blagostanja. Mi pa menimo, da ne bode tako hudo!

— Poslanec Wrabec predložil je državnemu zboru načrt postave za premembo predpisov glede obdačenja produktivnih in denarnih zadrug in posojilnic, ki mnogo trpijo vsled visocih davkov.

— Ministerstvo za deželno brambo misli prenarediti postavo za vojaško takso od leta 1880., tako da se bode najnižji izmej 14 razredov takse po jeden goldinar na leto opustil. Ta vojaški fond, ki se nabira iz onih leta 1881. prvikrat vplačanih taks, znaša sedaj 8 milijonov in 853.000 gold. Pri tej svoti vračunjena je prva državna dotacija od 1 milijon 143.000 gold.

— Graški mestni zastop je sklenil, da se počenši s 1. januarjem 1889. l. umrli ne smejo več na oder položevati v hišah, temveč le v nalašč zato sezidani mrtvašnici na pokopališči. Občinstvo se bode izvršitvi tega sklepa najbrže vpiralo, in nekateri vže žugajo, da zapustijo Gradec.

— Državne železnice na Pruskem in tudi drugod po Nemčiji vpeljale so dobrodelno napravo, da neimovitim osobam znižajo vožnji tarif na 1·5 vinarjev za kilometer, če se morejo zaradi bolehnosti voziti v toplice, za prevažanje bolnih osob v bolnice in nazaj, za otroke in njih spremljevalce, če potujejo v kake humanitarne zavode in sirotiščnice i. t. d. Pač posnemanja vredno!

— Veliko revežev je na Dunaju. Statistična centralna komisija preračunila je, da pride na Dunaju na vsacih 23 prebivalcev po jeden podpore potrebni. Miloščina, ki se javno delí, pa pride na jedno osobo po 15 gld. 19 kr. na leto.

— V Amsterdamu, jako razvitem industrijalnem mestu, je vže sedaj 10.000 delavcev brez dela in prislužka.

— Dokaz zmožnosti na Nemškem. Enako kakor je pri nas v Avstriji od leta 1870. naprej obrtniški stan pričel agitacijo za varstvo svojega obstanka s tirjatvijo, da se po postavi določi, da brez dokaza zmožnosti, to je praktičnega izučenja rokodelstva, nihče ne sme pričeti obrtnijo — enako pričeli so rokodelci na Nemškem agitovati za to, da se kakor v Avstriji sklene postava v varstvo obrtnega stanú, kakor ga daje naša obrtna novela z dne 15. marca 1883. l. Nemški rokodelci pa se ne zadovolijo z jako problematičnim dokazom vajenskih spričeval, kateri pri nas zadostujejo, — marveč tirjajo resnični dokaz zmožnosti v tem, da se po postavi uvede praktični dokaz z izvršitvijo dela za poskušnjo, takozvani „Meisterstück“ kakor je bil nekdaj, in ki je v istini najbolje in neovrgljivo spričevalo zmožnosti rokodelcu. Manšesterska stranka na Nemškem protivi se enako naši proti takim zahtevam in se je sklicevala na to, da se je postavna določba dokaza zmožnosti v Avstriji slabo obnesla in da obrtnikov nikakor ni osrečila. Zategadelj obrnilo se je nekaj zastopnikov iz nemškega državnega zbora na „zvezo dunajskih obrtnih zadrug“ in na „nemško zvezo zadrug“ v Avstriji z uprašanji: 1. Ali se avstrijsko rokodelstvo še vedno poteza za dokaz zmožnosti. 2. Ali je dokaz zmožnosti v Avstriji res imel nepovoljne posledice in 3. je li res da slabo mnenje o koristi dokaza zmožnosti razširjajo le kupčijske zbornice? „Nemška zveza zadrug“ odgovorila je mej drugim po svojim predstojniku g. C. F. Lehr-u, predstojniku mizarski zadrugi na Dunaji sledeče: ad 1. „Dokaz zmožnosti“ je za rokodelski stan neobhodna potreba. Rokodelski stan se ne more brez tega več vzdržati, ker se produkcija čedalje bolj centralizuje in je velikim podjetjem vsled obilice kapitala in tehničnih iznajdeb osigurano nadvladanje majhnih rokodelcev. Če ima pa rokodelski stan po postavi varstvo, da brez faktičnega izučenja obrtnija nihče pričeti ne sme; omogočen je s tem obstanek male obrti brezpogojno v vseh rokodelstvih; in to temveč ker bi obrtni stan tako podkrepljen, tudi sam mnogo storil za svoj nadaljni obstanek. Individuelna izobražba in ročna spretnost omogoči na vsak način izdelovanje okusnejih in umetnejših proizvodov, nego v tovarniški veliki industriji; ad 2. dokaz zmožnosti v Avstriji dosedaj res ni imel še povoljnih posledic; a to največ prouzročuje, ker se potom takozvanega „dispensa“ vso postavo napravi iluzorično. Izvršitev te postave ki se godi v ravno nasprotnem smislu, je edini vzrok njeni brezuspešnosti; ad 3. kupčijske zbornice začetkoma res niso bile prijateljice „nazadnjaških“ obrtniških reform; a vendar ne smemo reči, da bi se v obče protivile izvršitvi te postave. Radovedni smo, bodo li Nemci z obrtniško reformo srečnejši, kakor smo mi?

„Obrtnik“

brošurana letnika 1883 in 1884 po 60 kr.

letnik in

Poročilo o obrtniškem shodu

na Dunaju l. 1884.

po 15 kr. s poštnino vred dobi se pri

Upravništvu „Obrtnika“.

Preširnov trg št. 3. Ljubljana.

Obrtnijska pomočna družba,

vknjižena z omejenim poroštvom

v Ljubljani,

ima pisarno v svoji družbeni hiši št. 8,

Židovske ulice v I. nadstropji,

sprejema ter izplačuje vplačevanja vsak dan od 8. do 10. ure dopoludne in od 4. do 6. ure popoludne razun nedelj in praznikov.

ZBIRKA

DOMAČIH ZDRAVIL,

kakor jih rabi slovenski narod.

S poljudnim opisom človeškega telesa.

Izdal in založil Dragotin Hribar.

Odobril br. Edvard Benedičič, nadzdravnik usmiljenih bratov v Št. Vidu na Koroškem.

Ta slovenskemu narodu zelo koristna knjižica dobiti je v „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, Gospodske ulice št. 12. — Stane 40 kr., po pošti 45 kr.

ILUSTROVAN

NARODNI KOLEDAR

za leto 1889.

Uredil, izdal in založil Dragotin Hribar.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ in v bukvarni J. Giontinijevi v Ljubljani. — Cena 40 kr., po pošti 45 kr.

Vsebina: Popolen kalendarij, koledar, kateremu so pridejana tudi slovanska imena, in cerkveni koledar. Nadalje: Genealogija cesarske hiše. Sedanji vladarji evropski. Splošne določbe c. kr. pošte. Brzojavni cenik. Lestvica za pristojbine kolekov. Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Štiridesetletnica vladanja cesarja Frana Josipa I. Naši zaslužni možje. Božja pota Slovencev. Na sveti večer. Smešnice. — Naznanila.

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Frančiškansko cerkvijo v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njiju stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano reelno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupce so oljnate barve v plošče-vinastih pušicah (Blechbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfineje naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah.

Cenike na zahtevanje.

Preselitev podjetja

in

priporočilo.

Udano podpisani usoja se p. n. občinstvu uljudno naznanjati, da je preselil svojo krojaško obrt, katero je imel 8 let v Gledaliških ulicah št. 6 v

Šelenburgove ulice št. 4 (Schleinerjevo hišo).

Hkratu se zahvaluje za zaupanje, skazano mu v starem prostoru in prosi, da bi mu ga še nadalje ohranili, kajti prizadeval se bode v vsakem oziru zadostovati zahtevam p. n. kupovalcev in naročnikov z realno in solidno postrežbo in končno opozarja na zalogo došlega tu- in inozemskega blaga.

Z velespoštovanjem

(708—3) F. Cassermann.

Izdajatelj in odgovorni urednik Matija Kunc

Tisek „Narodne Tiskarne.